

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Областен управител на област Стара Загора

ОТЧЕТ
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МЕРКИТЕ ОТ ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ
ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ОКОЛНАТА
СРЕДА В РАЙОНА НА ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА 2008 -2009

Приета с решение №848 от 29.12.2008 година на Министерски съвет

Приоритет № 1. Намаляване на емисиите на замърсители в околната среда с оглед ограничаване до минимум на здравния риск за децата и възрастното население.

Точка 1. Осигуряване на ефективен 24-часов мониторинг на качеството на атмосферния въздух в района, включително осигуряване на дежурни екипи през почивните и празничните дни, за своевременно реагиране при сигнали за замърсяване

Изпълнител: РИОСВ - Стара Загора

В следствие наличието на значими точкови източници на емисии на вредни вещества в региона и за целите на достигането и поддържането на регламентираните с Наредбите на МОСВ норми на показателите, област Стара Загора е обезпечена с най – много Автоматични пунктове за контрол качеството на атмосферния въздух. На територията ѝ са разположени 5 Автоматични измервателни станции (АИС), които са част от Националната система за мониторинг на околната среда, а именно:

1. Автоматичната измервателна станция (АИС) „Зеления клин” в гр. Стара Загора – находящ се до ул. „Куйбишевска” (в градинката) – градски фонтов;

В динамика се проследяват концентрациите на: фини прахови частици под 10µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид, озон, амоняк, въглеводороди /метанови и неметанови/ и шест метеопараметъра – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност.

2. OPSIS система в с. Могила, общ. Стара Загора (западния вход на селището) – извънградски фонтов;

В динамика се проследяват концентрациите на: фенол, озон серен диоксид, азотен диоксид, метеопараметрите – скорост и посока на вятъра, температура.

3. Автоматична измервателна станция за в гр. Гълъбово – ситуирана в читалището, централна част на града – промишлен и градски фонув;

В динамика се проследяват концентрациите на: серен диоксид и азотен диоксид, скорост и посока на вятъра.

4. OPSIS система в с. Ръжена, общ. Казанлък – ситуирана в училищния двор – градски фонув;

В динамика се проследяват концентрациите на: фини прахови частици под 10µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, хлороводород, хлор, циановодород, фосген и шест метеопараметъра – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност.

5. OPSIS система в с. Остра могила, общ. Стара Загора – ситуирана до кметството - градски фонув.

В динамика се проследяват концентрациите на: фини прахови частици под 10µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, хлороводород, хлор, циановодород, фосген и шест метеопараметъра – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност.

6. Мобилна автоматична станция (МАС)

В динамика се проследяват концентрациите на: фини прахови частици под 10µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид, озон, прах, въглеводороди /метанови и неметанови/ и шест метеопараметъра – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност. В случаи на възникване на аварии, бедствени положения и др. МАС може да бъде ситуирана на мястото на събитието за кратък срок, с оглед отчитане влиянието на емисиите на вредни вещества и експозицията на която е подложено населението.

Автоматичните измервателни станции и OPSIS системите работят в непрекъснат, двадесет и четири часов режим, като подават данни за концентрациите на контролираните атмосферни замърсители в Регионален диспечерски пункт на РИОСВ – Стара Загора и Централен диспечерски пункт ИАОС – София на всеки един час.

Ръчни пунктове:

- Стара Загора пункт “РИОСВ” – находящ се на кръстовището: бул. “П. Евтимий” и ул. “Стара планина”. Измерват се фини прахови частици под 10 микрометъра (ФПЧ₁₀), фини прахови частици под 2,5 микрометъра (ФПЧ_{2,5}), серен диоксид, азотен диоксид и бензен.

- гр. Гълъбово – находящ се в централна градска част. Измерват се фини прахови частици под 10 микрометъра (ФПЧ₁₀) и общ суспендиран прах.

Пунктовете са с ръчно пробовземане и последващ лабораторен анализ. Работи пет дни в седмицата като се извършват по четири пробонабирания (едночасови) в светлата част на денонощието. При възникване на инциденти (аварии, пожари, влошени климатични условия и т. н.), които могат да доведат до влошаване качеството на атмосферния въздух се преминава в ускорен график на пробонабирание. Използването на данните от същите е с индикативен характер.

- Система за ранно предупреждение /СРП/ при неблагоприятни метеорологични условия. Към настоящия момент функционира Прогностичния модул на СРП, с което се създава възможност за своевременно предприемане на мерки и контролиране процеса на пренос на замърсителите. Ефективното използване на СРП от страна на РИОСВ доведе до ограничаване територията на замърсения въздушен басейн. Използването на СРП от топлоелектрическите централи от комплекса „Марица изток”,

за целите на редуциране на мощностите и от там на емисиите си, с цел осигуряване качеството на атмосферния въздух, е съобразено до висока степен с тяхната ангажираност за количество произведена ел. енергия в национален аспект и тяхното значение за националната енергийна система.

- В района на гр. Раднево функционира АИС Полски градец, поддържана от оператора ТЕЦ „Марица изток 2”. Местоположението ѝ, по отношение влиянието на емисиите на най – големия точков източник на територията на общината, е съобразено с розата на ветровете.

- Въведена е в експлоатация и АИС в гр. Гълъбово, поддържана от „Ей и Ес Гълъбово” (новостроящата се ТЕЦ), за отчитане влиянието на промишлените емисии в града.

Именно чрез гореописаните Пунктове за мониторинг (ПМ) и СРЦ, РИОСВ - Стара Загора извършва ефективен, непрекъснат, 24 часов контрол на качеството на атмосферния въздух (КАВ) в района на област Стара Загора, включително осигуряване на дежурни екипи през почивните и празничните дни, за своевременно реагиране при сигнали за замърсяване.

Определящо за интензивния характер на нашата работа са постигнатите показатели, които по – долу представяме в сравнителни таблици:

ГЪЛЪБОВО - АИС

2009 г.	серен диоксид мкг/м ³		
	средночасова норма	средноденон ощна норма	алармен праг
януари	-	-	-
февруари	2	1	-
март	3	-	-
април	18	2	-
май	6	-	-
юни	12	-	-
юли	6	1	-
август	5	-	-
септември	20	2	1
октомври	6	1	-
ноември	-	-	-
декември	-	-	-
общо за 2009 г.	78	7	1

2008 г.	серен диоксид мкг/м ³		
	средночасова норма	средноденон ощна норма	алармен праг
януари	18	7	-
февруари	20	6	3
март	-	-	-

април	2	-	-
май	17	2	1
юни	29	2	-
юли	17	2	-
август	15	-	-
септември	1	1	-
октомври	18	2	1
ноември	32	3	2
декември	0	0	0
общо за 2008 г.	169	25	7

2007 г.	серен диоксид мкг/м ³		
	средночасова норма	средноденоношна норма	алармен праг
януари	10	2	-
февруари	3	1	-
март	31	5	2
април	19	1	-
май	15	2	-
юни	7	1	-
юли	41	6	-
август	21	2	-
септември	12	2	1
октомври	10	1	1
ноември	4	-	-
декември	15	2	1 -
общо за 2007 г.	185	25	4

Анализа и оценката на данните от ПМ, за превишенията по показател ФПЧ₁₀ през двата последователни летни периода, показва следното:

пункт за мониторинг	брой превишения за докладван период летен (01.04.2008 г.– 30.09.2008 г.)	брой превишения за докладван период летен (01.04.2009 г.– 30.09.2009 г.)
АИС „Зеления клин”, гр. Стара Загора	0	0
OP SIS система, с. Ръжена	8	0
OP SIS система, с. Остра могила	1	0
Ръчен, гр. Стара Загора	14	60
Ръчен, гр. Гълъбово	22	9
Ръчен, гр. Раднево	17	закрит от м. януари

Анализа и оценката на данните от ПМ, за превишенията по показател ФПЧ₁₀ през двата последователни зимни периода, показва следното:

пункт за мониторинг	брой превишения за докладван период зимен (01.10.2007 г.- 31.03.2008 г.)	брой превишения за докладван период зимен (01.10.2008 г.– 31.03.2009 г.)
АИС „Зеления клин”, гр. Стара Загора	63	23
OP SIS система, с. Ръжена	34	26
OP SIS система, с. Остра могила	2	2
Ръчен, гр. Стара Загора	94	80
Ръчен, гр. Гълъбово	54	45
Ръчен, гр. Раднево	72	31 (функционира до м. януари, 2009 г.)

В тази връзка може да се направи извода, че е налице тенденция на намаляване нивата на този замърсител в атмосферния въздух. Основен, допринасящ фактор за тези нива е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период.

През периода от 18.11.2009 г. до 31.12.2009 г., в гр. Стара Загора, от АИС „Зеления клин” бяха отчетени 173 превишения на праговата стойност на средночасовата норма по показател азотен диоксид.

Причината за превишенията на нормите на замърсителя е комплекс от фактори създаващи предпоставки за влияние на интензивния транспортен трафик в града и отопление в битовия и обществен сектор върху качеството на атмосферния въздух и преди всичко - изключително ниска скорост на вятъра (безветрие); стабилни инверсионни процеси; ниско атмосферно налягане и мъгла, създаващи възможност за задържане на замърсителите в приземните атмосферни слоеве и затрудняващи дифузионните процеси.

Горното се потвърждава и от факта, че след промяна на метеорологичната обстановка, подпомагаща процеса на задържане на замърсителя в приземния атмосферен слой, не са регистрирани превишения на замърсителя от действащите автоматични и ръчни мониторингови пунктове на територията на областта.

От особено важно значение е Мобилна автоматична станция. В случаи на възникване на аварии, пожари, бедствени положения и др. МАС може да бъде ситуирана на мястото на събитието за кратък срок, с оглед отчитане влиянието на емисиите на вредни вещества и експозицията на която е подложено населението.

Такъв беше и случаят от 29.07.2009 г. при възникване на пожара в северозападния край на града. В рамките на един час се извърши анализ на местоположението на пожара, анализираха се стриктно неблагоприятните метеорологични условия водещи до пренос на замърсителите и потенциално засегнатото население, изготви се оценка за потенциалния риск от превишаване на някоя от регламентирани норми за отделните показатели и се взе управленческо решение за ситуирането на МАС в кв. „Железник”. Разбира се от основно значение са и действията, които се предприеха - погасяване на пожара, за да се намали този риск и да се ограничи продължителността му на проявление.

Изпълнител: РИОКОЗ – Стара Загора

През 2008 и 2009 година продължи мониторингът за качеството на атмосферния въздух в стационарния пункт на РИОКОЗ гр. Стара Загора в съответствие с нормативните изисквания и указанията за планиране на дейността на РИОКОЗ от Министерство на здравеопазването.

Изследването на рутинните показатели от системата за постоянен екомониторинг прах, оловни аерозоли, серен диоксид, азотен диоксид и сярководород се извършваше четирикратно в светлата част на денонощието като времетраенето на пробовземането е 60 минути, а периодичността на пробовземането е в часовете: 8.30 часа, 10.30 часа, 13.00 часа и 15.30 часа.

2008г.

Анализирани са **3518** проби атмосферен въздух, на които са извършени **10546** изследвания. Броят на нестандартните проби е **121** или 3,4%, с установени **173** отклонения или 1,6% от извършените изследвания по цитираните по-горе показатели.

Изследвани показатели от системата за постоянен екомониторинг :

- **сероводород** – изследвани са 1004 проби, от които 121 са нестандартни или 12,1%. Извършени са 4016 изследвания, от които 173 са с отклонение от нормата 0,005 mg/m³ или 4,3%.
- **серен диоксид** - изследвани са 1004 проби. Не са установени отклонения от средночасовите и средноденонощните концентрации. Извършени са 2008 изследвания.
- **азотен диоксид** - изследвани са 1004 проби. Не са установени отклонения от средночасовите концентрации. Извършени са 4016 изследвания.
- **оловни аерозоли** – изследвани са 253 проби, на които са извършени 253 изследвания. Не са установени отклонения.
- **общ суспендиран прах** – в изследваните 253 проби с 253 изследвания не се установиха отклонения.

2009г.

Анализирани са **3504** броя проби с **10504** изследвания. От тях нестандартни са **103** броя проби или 2,93%. От извършените изследвания нестандартните са **145** или 1,38%.

Изследвани показатели от системата за постоянен екомониторинг :

- **сероводород** – изследвани са 1000 проби, от които 101 са нестандартни или 10,1%. Извършени са 4000 изследвания, от които 143 са с отклонение от нормата 0,005 mg/m³ или 3,57%.

- **серен диоксид** - изследвани са 1000 проби. Не са установени отклонения от средночасовите и средноденонощните концентрации. Извършени са 2000 изследвания.
- **азотен диоксид** - изследвани са 1000 проби, от които 2 са нестандартни или 0,2% от средночасовите концентрации. Извършени са 4000 изследвания, от които 2 са с отклонения или 0.05%
- **оловни аерозоли** – изследвани са 252 проби, на които са извършени 252 изследвания. Не са установени отклонения.
- **общ суспендиран прах** – в изследваните 252 проби с 252 изследвания не се установиха отклонения.

Резултатите и данните от анализирания замърсители на атмосферният въздух на пункта в РИОКОЗ ежедневно се предоставят на РИОСВ, в чиито правомощия е да осъществят контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на въздуха на територията на гр. Стара Загора, съгласно Закона за опазване на околната среда и Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Точка 2. Проучване и оценка на необходимостта от откриване на пункт за мониторинг на серен диоксид в с. Медникарово и в гр. Раднево.

Изпълнител: РИОСВ – Стара Загора

По отношение откриването на пункт за мониторинг на серен диоксид в с. Медникарово и в гр. Раднево:

Критериите за определяне броя на пунктовете за мониторинг за непрекъснато измерване на концентрациите на серен диоксид, азотен диоксид и прахови частици са установени в *Наредба № 9/1999 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух.*

Класификацията, условията за избор и разполагане на ПМ са регламентирани в *Наредба № 7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух.*

Министърът на околната среда и водите разрешава оборудването на нови, закриването и преместването на съществуващи ПМ в рамките на НСМОС.

В тази връзка, както и в изпълнение дейностите по утвърдения План за действие във връзка с развитието и изграждането на националната система (НСМ) за мониторинг на КАВ, Министъра на околната среда и водите издава Заповед, която се актуализира ежегодно и осигурява по нататъшното развитие и изграждане на НСМ КАВ.

Действащата към момента АИС в гр. Гълъбово осигурява в достатъчна степен припокриване на агломерацията (вкл. с. Медникарово) за оценка и контрол на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух в района. В гр. Гълъбово функционира и втора АИС, поддържана от оператора „Ей и Ес Гълъбово” в изпълнение изискванията на Комплексно разрешително № 27/2005 г.

В района на общ. Раднево функционира АИС Полски градец, поддържана от оператора ТЕЦ „Марица изток 2”. Местоположението ѝ, по отношение влиянието на

емисиите на най – големия точков източник на територията на общината, е съобразено с розата на ветровете.

През 2010 г., чрез МАС, ще бъдат извършени периодични измервания, равномерно разпределени в рамките на календарната година и с продължителност съгласно регламентирания изисквания в цитираната по – горе Наредба № 7, за осигуряване представителност на данните. Измерванията на нивата на съответните замърсители ще даде възможност за изготвяне на анализ и оценка на КАВ и основание за вземане на управленчески решения във връзка с откриване на Пункт за мониторинг в района на гр. Раднево.

Точка 3. **Намаляване замърсяването, предизвикано от транспорта, чрез оптимизиране на транспортната мрежа в гр. Стара Загора и обновяване на обществения автомобилен парк.**

Изпълнител: Община Стара Загора

✓ За намаляване замърсяването, предизвикано от транспорта е извършено обновяване на тролейбусния парк, като са закупени 6 броя нови тролейбуси. С тази мярка е постигнато намаляване нивото на шума и понижаване на разходите за електроенергия при използване на новите возила.

✓ За облекчаване на автомобилния трафик е извършена частична оптимизация на транспортната схема:

- Извършени са основните дейности по изграждане на кръговото движение на продължението на бул. „Славянски”. Окончателната реализация на проекта (свързване на булеварда с ул. „Капитан Петко”) ще осигури най-бързата връзка на Индустриална зона с югозападната градска част и ще разтовари кръстовищата на бул. „Цар Симеон Велики” и „Димчо Стаев” и при магазин „БИЛЛА”.

Точка 4. **Създаване и прилагане на ефективни контролни механизми и засилване функциите на гражданското общество чрез пряк контрол и осъществяване на обратна връзка върху полигон Змейово, мини Марица изток и ТЕЦ на територията на района, както и на други обекти – източници на замърсяване.**

Изпълнител: НПО – Гражданско обединение Стара Загора – Екоцентър

Екополитика на общността в региона: Набрани доброволци - експерти, специалисти от различни браншове, представители на медии – 179 на брой, които след одобрение от министъра на отбраната и от началника на ГЩ на БА, започнаха да осъществяват цялостен граждански контрол върху територията и дейността на полигон „Змейово”. От годишния план на полигона е проучена дейността на 16-те фирми, които осъществяват изпитания там. Успоредно с тези проверки, бе сформирана специална комисия, заедно с представители на РИОСВ, РИОКОЗ, общината, „Гражданско обединение – Стара Загора”, които провериха всички промишлени потенциални замърсители на въздуха в региона. Реагирахме на граждански сигнали за екологични замърсявания.

Съвместно с наши специалисти, бяха уточнени местата за разполагане на две нови автоматични измервателни станции в селата Ръжена, община Казанлък и с. Остра могила, община Стара Загора. През този период бяха разположени за замервания извънредни станции за контрол на въздуха от МОСВ. АИС пункт „Гълъбово” бе включена в националната мрежа в 24-часов непрекъснат режим на работа. Заработи и експериментално Системата за ранно предупреждение – съвместна разработка на енергийния комплекс „Марица Изток”, БАН и МОСВ. По инициатива на община Стара Загора, чрез БАН бе разработена система за космически мониторинг на старозагорски регион и включено в сайта на общината. Наши специалисти и експерти извършваха постоянни посещения в квартали и села в целия старозагорски регион, където се извършваха екологични проверки. И всичко това открито – пред медии и гражданство.

Изграденият **Екоцентър за граждански контрол** – Стара Загора, бул. „Цар Симеон Велики” № 80, етаж 3, с екоелефон 042/ 65 11 55 за приемане на сигнали и сайт / www.go-starazagora.org / се превърна в инструмент за решаване и регулиране на екологичните процеси. В същото време, изградената информационна мрежа с близо 400 електронни адреса на медии, институции, общини и организации, се утвърди в мощно и обективно средство за информиране на гражданите. В сайтът на Екоцентъра влизат над 3 500 уникални посетители месечно. Това, според медийните специалисти за един некомерсиален сайт, е доста висока цифра. Близо 100 са и държавите от където са влизали в сайта. Екосайтът се превърна и в образователен инструмент на обществото ни.

От месец юли 2006г. АИС /автоматична измервателна станция/ в пункт „Гълъбово” работи в автоматичен, 24-часов режим и предава данните в реално време. С този факт са явно идентифицирани и коректно регистрирани екологичните замърсявания, основно със серен двуокис в района на Гълъбово. Именно това е причината от 3 години да се информира по медиите за екологичните проблеми в района на Гълъбово. Това бе аргумент за обществен натиск за по-бързото и качествено изграждане на сероочистващите инсталации в централите на комплекс „Марица Изток”, а също така за спиране със спекулациите за замърсяване със SO₂ на Стара Загора. За съжаление, при определени климатични условия, районът е отново обгазван със серен двуокис. Тук е мястото да акцентираме на добрите взаимоотношения между местна власт, РИОСВ, „Гражданска защита” и съвсем отскоро, благодарение на натиска от страна на РИОСВ и на обществото ни като цяло, и на ТЕЦ-овете. Изкарването на предна позиция на Негово Величество Човека, за първи път бе извършен прецедент за спирането на енергоблокове, при силни обгазвания в района. По повод на инициативата на областния управител г-н Николов – за въвеждане на електронно алармиране в Гълъбовска община – намираме я за напълно уместна, но е нужно да се търсят проблемите и, което е по-важното – да се разрешат. /при действащи сероочистващи инсталации/.

А що се отнася до района на община Стара Загора, днес, ние можем да кажем, че благодарение на усилията на граждани и институции, на Граждански контрол върху дейността на военен полигон „Змейово”, на Системата за ранно предупреждение, на инсталираните стационарни АИС в пунктовете „Ръжена” и „Остра могила” екологичната обстановка е спокойна. По време на осъществяването на международният проект *«Европейски екомостове»*, при посещението ни в Париж през 2008 г., партньорите ни от Франция бяха приятно изненадани и учудени от факта за реализираният граждански контрол върху територията и дейността на действащо военно поделение – в случая, полигон «Змейово».

По данни от ИАОС /изпълнителна агенция за околна среда/ нашата област е най-наситена с пунктове за контрол на атмосферата. Благодарение на системата за ранно предупреждение, на 7-те автоматични, мобилна и 3 ръчни пункта в региона е осигурена възможност **за адекватно предприемане на мерки, с цел предотвратяване на атмосферни замърсявания на областта.**

Със сигурност се забелязва тенденция, на по-добри и адекватни взаимодействия между институциите, неправителствения сектор, открито медийно поведение в интерес на гражданството.

Силен тласък на нашите усилия бе учредяването на областен консултативен Екосъвет. Изработеният от всички ни Swot – анализ, на състоянието на околната среда в Старозагорски регион е разгледан и приет на Областен консултативен екосъвет. Формулирани са стратегическите цели, които регионът ще преследва през следващите години в контекста на устойчивото развитие. Предложения са мерки, за разрешаване на екологичните проблеми и подобряване на условията на живот в региона.

През 2009 година стартира и екологичен проект **“Оценка, намаляване и предотвратяване на замърсяването на въздуха, водата и почвата в регион Стара Загора”**, финансиран от Норвежкото посолство на стойност 542 000 евро, който е спечелен от Тракийския университет, в партньорство с община Стара Загора и «Гражданско обединение Екоцентър Стара Загора». Резултатите от проекта ще бъдат обществено достояние на гражданите от региона, а създадения Екологичен център към Тракийския университет ще бъде научен инструмент за въздействие върху екологичната обстановка.

Точка 5. Осигуряване на функционираща система за своевременно уведомяване на обществеността в случаи на превишения на концентрациите на серен и азотен диоксид в градовете Гълъбово, Стара Загора и Раднево (след проучване).

Изпълнител: Община Гълъбово

В Община Гълъбово на основание Предписание №788/14.12.2006 г. на РИОСВ гр.Стара Загора и чл.30 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, във връзка с Инструкцията за информиране на населението при превишаване на алармените прагове и показатели – утвърдена от Министъра на околната среда и водите, чл.7 (3) от Директива 96/62/ЕС и Меморандум между МОСВ и МИЕ е изготвен и утвърден Оперативен план за действие за ограничаване на уврежданията върху здравето на населението при превишаване на установения алармен праг на показателя „серен диоксид” в община Гълъбово.

Планът предвижда оперативно взаимодействие между РИОСВ, гр.Стара Загора и Община Гълъбово за уведомяване на населението при превишаване на алармения праг на серен диоксид на територията на община Гълъбово.

Действащият към момента Оперативен план има недостатък именно от гледна точка на незабавното уведомяване на населението, тъй като след регистрирано превишение на алармения праг на серен диоксид в автоматичната измервателна станция в гр.Гълъбово (съгласно Инструкцията) данните се подават в РИОСВ гр.Стара Загора и в последствие РИОСВ уведомява оперативната група при Община Гълъбово.

Това води до забавяне и ненавременно реагиране поради факта, че Оперативната група при Община Гълъбово започва да уведомява населението след третия пореден час регистрирано превишение на алармения праг на серен диоксид (съгласно

Инструкцията), като се включи и забавянето при доставянето на информацията (Пункт за мониторинг в гр.Гълъбово-РИОСВ гр.Стара Загора-Община Гълъбово), реално населението започва да се уведомява за превишението едва три часа и половина и повече след регистрираното първо превишение на алармения праг.

Уведомяването на населението на Община Гълъбово при превишаване на алармения праг на серен диоксид съгласно действащия Оперативен план показва, че разпространението на информацията посредством телефони, кабелна телевизия и МПС с говорители е бавно, неефективно и не обхваща селата, което в определени случаи създава опасност за рисковите групи от населението.

Становището ни е, че изграждането и поддържането на локални автоматизирани системи за оповестяване при замърсяване на атмосферния въздух със серен диоксид и други промишлени замърсители е **задължително** и ще спомогне за ограничаване на здравния риск за населението.

Наложителна основна промяна на Инструкцията за информирание на населението при превишаване на установените алармени прагове и показатели и изготвения във връзка със същата Оперативен план на Община Гълъбово с цел незабавно уведомяване на засегнатото население на общината и предотвратяване на здравен риск.

Изпълнител: Община Стара Загора

✓ За осигуряване на функционираща система за своевременно уведомяване на обществеността в случаи на превишения на концентрациите на серен и азотен диоксид е разработен Оперативен план за събиране, обработване на информация и начините на действие при промени в екологичната обстановка и влошаване качеството на атмосферния въздух на гр. Стара Загора.

Изпълнител: Община Раднево

Във връзка със зачестили сигнали от граждани за обгазяване на гр. Раднево и писмено искане от страна на Община Раднево от Регионална лаборатория – гр. Стара Загора към Изпълнителна агенция по Околна среда ни бяха предоставени данни за концентрациите на контролираните замърсители във въздуха в региона на Община Раднево (SO_2 , NO_2 , NO , PM_{10}). Стойностите на съответните замърсители са регистрирани от монитора в с.Полски градец, Община Раднево Автоматична измервателна станция с оператор «ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2» ЕАД и са за периода 01.01.2009 до 31.09.2009 г. От предоставените данни за концентрациите на SO_2 за съответния период бяха установени няколко превишения над ПДК при норма $350 \mu g/m^3$, съгласно Наредба №9/1999 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух (05.06.2009 г.- $499,25 \mu g/m^3$; 23.08.2009 г. (11ч.) - $420,25 \mu g/m^3$; 23.08.2009 г. (12ч.)- $391,67 \mu g/m^3$),. За PM_{10} също бяха установени превишения над ПДК при норма $50 \mu g/m^3$, съгласно гореупоменатата наредба (25.04.2009 г.- $83,35 \mu g/m^3$; 26.04.2009 г. – $76,54 \mu g/m^3$; 28.04.2009 г. – $62,57 \mu g/m^3$; 23.04.2009 г. – $51,25 \mu g/m^3$).

За да са достъпни за обществеността, данните за концентрациите на замърсителите са качени на интернет страницата на Община Раднево. До момента шест от осемте енергийни блока на «ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2» ЕАД, основния замърсител на въздуха в общината, работят с действащи сярочистващи инсталации. Блок 6 е спрян за реконструкция и модернизация, както и за изграждане на СОИ на блок 5 и 6.

Относно необходимостта от анализ и оценка на качеството на атмосферния въздух в района на гр. Раднево, бяха изпратени писма до Регионална лаборатория – гр. Стара Загора, с искане гр. Раднево да бъде включен в графика на Мобилната Автоматична станция за 2010 г. След доуточняване на условията с лабораторията, станцията за мониторинг качеството на атмосферния въздух ще бъде монтиран на територията на гр. Раднево за 10 седмици, разпределени през цялата година.

Изпълнител: РИОСВ – Стара Загора

Редът и начините за предоставяне на информация на засегнатото население, в случаите на регистрирано превишаване на алармените прагове за нивата на замърсителите в атмосферния въздух са определени в *Инструкцията за информиране на населението при превишаване на установените алармени прагове за нивата на серен диоксид, азотен диоксид и озон*. Във всеки един от случаите на регистрирано превишаване стриктно се следват и прилагат регламентираните в нея разпоредби.

Изградена е функционираща система за информиране на населението, чрез разработени Оперативни планове, съвместни действия с представители на общинските власти, областна администрация и на „Гражданска защита“. (Следва да се отбележи закъснение в изготвянето на Оперативен план от община Стара Загора). Изготвения и утвърден Оперативен план на община Гълъбово е работещ и към момента е доказал своята ефективност в случаите на прилагането му.

Точка 6. 1. Монтиране и 2. Поддръжка на информационни табла, осигуряващи своевременна и достоверна информация за качеството на въздуха, на подходящо и достъпно за гражданите място в градовете Гълъбово, Раднево, Казанлък и Стара Загора.

Изпълнител: Община Стара Загора

✓ За осигуряване на своевременна и достоверна информация на гражданите на гр. Стара Загора за качеството на атмосферния въздух от месец декември 2004 год. до настоящият момент, данните от мониторинга се визуализират в графичен вид на монитор, монтиран на входа на сградата на общинската администрация и се публикуват в реално време на интернет страницата.

Изпълнител: Община Гълъбово

На входа на сградата на Община Гълъбово е монтирано информационно табло, но към момента същото не функционира. Източник на финансиране е компанията „Ей И Ес-ЗС Марица Изток 1“ЕООД, гр. Гълъбово.

Изпълнител: Община Казанлък

Има монтирано информационно табло в община Казанлък, ул. Р. долина” № 6, което не работи. Поддръжката се извършва от Изпълнителната агенция по – околна среда и водите.

Изпълнител: Община Раднево

Проучват се възможностите за създаване на стационарен мониторингов пункт за проследяване КАВ в град Раднево. При позиционирането на автоматичната измервателна станция, ще бъде монтирано и информационно табло, осигуряващо своевременно и достоверна информация за качеството на въздуха.

В случаи на превишения на концентрациите на серен диоксид в гр. Раднево е осигурена система за своевременно уведомяване на обществеността.

Точка 7. Опазване и контрол на качеството на питейните води и водоизточниците в района

Точка 8. Опазване и контрол на качеството на местните водоизточници, използвани за питейно-битови нужди /кладенци, чешми и други/ - регистриране на местните водоизточници и контрол на качеството на водата за питейно-битови цели.

Изпълнител: Община Стара Загора

✓ Предвиденото по програмата регистриране на местните водоизточници не е извършено, поради обективни обстоятелства. След извършено експертно проучване е установено, че не може да бъде извършено учредяване на санитарно-охранителни зони около тези източници и те в бъдеще няма да се използват за питейно-битови цели.

Изпълнител: Община Гълъбово

Контролът на качеството на питейните води и водоизточници в района на община Гълъбово се осъществява от РИОКОЗ – Стара Загора.

Контролът на качеството на регистрираните местни водоизточници, използвани за питейно-битови нужди се осъществява от РИОКОЗ – Стара Загора.

Изпълнител: Община Раднево

Основният водоизточник за водоснабдяването на град Раднево се намира в с. Червенияково, отстоящо на 35 километра от общинския център. Ползват се 4 водоизточника и 4 помпени станции. Средномесечно дебитната вода е около 200 хил.м³. Общата дължина на водопроводната мрежа е 60 км. Всички населени места от общината са водоснабдени. Напорът във водопроводната мрежа на общинския център - гр. Раднево се поддържа от кула водоем с обем V = 500 м³. От кулата, чрез два стоманени водопровода Ф 530 се захранва водопроводната мрежа на града. Водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби.

Дезинфекция на питейните води се прави с хлораторни апарати на всички ПСПВ, с разчет съдържание на остатъчен хлор 0,3 – 0,4 мг/л след 30 минутен контакт с водата. Междинни пунктове за хлориране няма.

Периодичен контрол за качеството на питейните води се изпълнява от РИОКОЗ и В и К - Стара Загора. Качеството на питейната вода отговаря на БДС 2823-75, но се наблюдават периодични отклонения на някои показатели. За питейните води от централното водоснабдяване във водите на с. Маца и с. Ковачево се доказва двукратно

превишаване на нормите за нитрати и твърдост. На настоящия момент не се извършва организиран контрол на водите от язовирите, предназначени за напояване и рибовъдство.

Данните относно опазването и контрола на качеството на питейните води и водоизточниците в района, касаещи настоящата Програма се представят от РИОКОЗ – гр. Стара Загора, където са включени и данни за Община Раднево.

Изпълнител: РИОКОЗ – Стара Загора

Изискванията по опазването и контрола на качеството на питейните води и доставянето на безопасни питейни води до потребителя са регламентирани в Закона за водите /Д.В. бр. 67 от 27.07.1999г./, Закона за здравето /Д.В.бр.70 от 2004г./ и под законовите нормативни актове към тях.

Мониторингът на качеството на водата, подавана за питейно-битови цели се извършва съгласно изискванията на раздел IV на Наредба № 9 за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели-Д.В. бр.30/28.03.2001г.

Съгласно изискванията на чл. 9 ал.1 от тази наредба РИОКОЗ-Стара Загора и ВиК ЕООД-Стара Загора ежегодно разработват съвместна програма за мониторинг на питейните води в област Стара Загора. В програмата се посочват броя на пунктовете и начина на пробонабиране, както и честотата и обхвата на мониторинга. Редовно се обменя информация за резултатите от провеждания мониторинг между РИОКОЗ и ВиК.

Населените места в област Стара Загора се водоснабдяват от 398 централни водоизточника, от които 396 са подземни и два са повърхностни, разположени на територията на Община Гурково. Подземните водоизточници са различни видоवेशахтови кладенци, тръбни кладенци, дренажи и каптажи. Видът на повърхностните водоизточници е речно водохващане.

През 2008 г. са проверени всичките 398 централни водоизточници и 430 самостоятелно разположени водоснабдителни съоръжения.

Общият брой на извършените в тях проверки е 2972. За отстраняване на констатирани нередности са издадени 44 предписания. Извършените контролни проверки показваха, че предписаните мероприятия със срок до 2008 г., са изпълнени. Съставени са 4 акта за административни нарушения.

През 2009 г. са проверени 420 централни водоизточници от тях:

- а) 398 централни водоизточници, водоснабдяващи населени места;
- б) 22 ведомствени водоизточника за питейно-битови нужди, от тях:
 - 5 на хранителната промишленост;
 - 1 на предприятие за производство на лекарства и козметични продукти;
 - 13 на други промишлени и селско-стопански обекти;
 - 3 на други обекти с обществено предназначение;

Проверени са и 11 минерални, 62 местни обществени водоизточника и 430 самостоятелно разположени водоснабдителни съоръжения.

Общият брой на извършените в тях проверки е 3396. За отстраняване на констатирани нередности са издадени 32 предписания. Съставени са 5 акта за административно нарушения, за които са издадени 4 наказателни постановления на обща стойност 700 лв.

През 2008 година бе извършена и тематична проверка за състоянието на санитарно-охранителните зони около водоизточниците за питейно-битово

14

6000 Стара Загора, бул. "Цар Симеон Велики" № 108

тел. 042/601 401; факс 042/600 640

e-mail: oblast-stz@sz.government.bg, web: <http://www.sz.government.bg>

водоснабдяване. До 30.09.2008г. служителите от отдел „Контрол на нехранителни обекти и стоки”, Дирекция „Здравен контрол” при РИОКОЗ-Стара Загора извършиха проверка на 398 обекта. При проверката се установи, че около всички водоизточници има изградена Санитарно-охранителна зона /СОЗ/ А. Във „ВиК” ЕООД – Стара Загора има данни и за зона В. Само около 80 водоизточника имат актуализирани СОЗ, със съответните пояс I, пояс II и пояс III, съгласно изискванията на Наредба № 3 за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди /ДВ.бр.88 от 2002г./.

При проверките се установи, че при по-големия брой от водоизточниците зоната е оградена, окосена, маркирана, заключена. Най-големият проблем са кражбите на оградна тел и табелите от зоните. След изпълнение на предписаните мерки за възстановяване на оградата тя бива открадната отново. Водомайсторите работят с редовни ЛЗК и работно облекло.

Мониторингът на питейните води се извършваше съгласно изискванията на Наредба № 9 и разработените мониторингови програми.

За целите на мониторинга са взети проби от 351 пункта, разпределени във всички населени места на областта.

За 2008г.

Взети са 1775 проби питейна вода. От тях:

1. По показатели на постоянния мониторинг –1584, от които 1447 отговарят на Наредба № 9

- от водопроводната мрежа на населените места-1408, от които 1326 отговарят на Наредба № 9

- от местни обществени водоизточници-171, от които 117 отговарят на Наредба № 9

- необработени сурови води – 5 броя, от които 4 отговарят на Наредба № 9

2. По показатели на периодичния мониторинг – 147 броя проби от водопроводната мрежа на населените места, от които 129 отговарят на изискванията на Наредба № 9 .

3. По радиологични показатели – 44 броя проби от водопроводната мрежа на населените места, от които 44 отговарят на изискванията на Наредба № 9 .

За 2009г.

Взети са 1695 проби питейна вода. От тях:

1. По показатели на постоянния мониторинг-1547, от които 1473 отговарят на Наредба № 9

- от водопроводната мрежа на населените места-1383, от които 1335 отговарят на Наредба № 9

- от местни обществени водоизточници-152, от които 129 отговарят на Наредба № 9

- необработени сурови води - 12 броя, от които 9 отговарят на Наредба № 9

2. По показатели на периодичния мониторинг - от водопроводната мрежа на населените места -106, от които 98 отговарят на Наредба № 9

3. По радиологични показатели - 42 броя проби от водопроводната мрежа на населените места, от които 42 отговарят на Наредба № 9 .

Отклоненията в качествата на питейната вода за област Стара Загора по химични показатели, са основно по показател нитрати. Най-често отклоненията се

15

6000 Стара Загора, бул. “Цар Симеон Велики” № 108

тел. 042/601 401; факс 042/600 640

e-mail: oblast-stz@sz.government.bg, web: <http://www.sz.government.bg>

срещат в малките населени места, където водоизточниците са разположени сред обработваеми селскостопански площи. През 2008 г. „ВиК” ЕООД – Стара Загора изпълни инвестиционното си намерение и водоснабди ж.к. „Кольо Ганчев” от друг водоизточник. Така жителите на квартала вече получават вода със съдържание на нитрати, отговарящо на изискванията на Наредба № 9.

По микробиологични показатели отклоненията са основно в малките населени места, в резултат на старата и амортизирана водопроводна мрежа в обекта, а не на влошените качества на водата във водоизточника. Това се потвърждава от факта, че при вземане на проби вода едновременно от няколко пункта в едно населено място, само в един от пунктовете има отклонение от нормите.

За 2008 г. и 2009г. няма причинна връзка между възникналите инфекциозни заболявания и качествата на питейната вода.

Проведеният текущ здравен контрол на централните водоизточници и водоснабдителните обекти и съоръжения за питейно - битово водоснабдяване показва, че отклоненията в показателите на водата за питейно-битови нужди са най-често в резултат на:

- ✓ аварийни ситуации, поради старата и амортизирана водопроводна мрежа,
- ✓ некачествено хлориране /за което виновните лица са санкционирани/,
- ✓ безразборното обработване с препарати за растителна защита на селскостопанските култури. Проблем за региона създават селските стопани, чиито върнати от поземлената комисия земи попадат в СОЗ на водоизточниците.

В края на 2006 година “ВиК” ЕООД-Стара Загора започна цялостна подмяна на водопроводната мрежа на град Стара Загора, която продължи и през цялата 2007 и 2008 година. Това чувствително подобри качеството на подаваната вода и стана причина за преустановяване на режимното водоподаване в града.

Поради факта, че в област Стара Загора има 5 големи и 25 малки зони на водоснабдяване, в които съдържанието на нитрати в питейната вода е трайно над 50 мг./л, в изпълнение на предписание на РИОКОЗ, „ВиК” ЕООД Стара Загора подаде документи в МЗ, за получаване на разрешение за подаване на вода с отклонения, съгласно изискванията на Наредба № 9.

През месец ноември, съвместно със специалисти от НЦООЗ-София по Българо-Фламандски проект беше извършено пробонабиране на проби “сурова” вода от водоизточници за питейно-битово водоснабдяване, разположени в област Стара Загора. Пробите бяха анализирани в акредитирана лаборатория на ИАОС-София за съдържание на триазинови пестициди. Получените резултати не показаха отклонения от нормите.

РИОКОЗ не извършва мониторинг на качествата на водата от кладенци в частните дворове на гражданите.

Показателите за оценка на изпълнението на мерките за опазване здравето на населението в общините Стара Загора, Казанлък, Гълъбово и Раднево чрез опазване и контрол на качеството на питейните води и водоизточниците в региона: брой изследвани проби питейни води; % проби с отклонения от нормативните изисквания и брой издадени предписания и съставени актове от РИОКОЗ за централни водоизточници, и брой регистрирани местни водоизточници и брой изследвани проби питейни води за местни водоизточници са представени в табличен вид по общини, както следва:

Община Стара Загора

Брой централни водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.
107	533	520	4бр.- 0,75%	3бр- 0,57%	23бр- 4,31%	22 бр- 4,23%	11 броя	5 броя	-	1брой

Брой регистриран и местни водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008г.	2009г.
18	36	56	15бр- 41,66%	6 броя 10,71%	14бр- 38,8 9%	5 броя 8,92%	5 броя	7 брой	-	-

Отклоненията по химични показатели са предимно по показател нитрати. На територията на община Стара Загора има 11 централни водоизточника, от които се водоснабдяват 15 населени места в общината. Допустимото съдържание на нитрати в питейната вода е до 50 mg/l. В таблицата по-долу са описани водоизточниците, населените места и установената котцентрация на нитрати.

Зони на водоснабдяване с показатели, по които са констатирани трайни отклонения в качеството на водата в община Стара Загора

№	Наименование на зоната на водоснабдяване	Вид и наименование на водоизточниците-те, доставящи вода в зоната на водоснабдяване	Общ обем /количество / вода, разпределено в зоната на водоснабдяване м ³ / денонощие	Общ брой на постоянно живущото население, свързано към водоснабдителната система в зоната на водоснабдяване	Населени места или части от тях, включени в зоната на водоснабдяване	Показатели, по които са констатирани трайни отклонения в качеството на водата в зоната на водоснабдяване	Стойност на средната концентрация за съответния показател	Максимално измерена концентрация за съответния показател
1.	24 Стамово	14 бр ТК 1 бр ШК	3095	16676	гр. Раднево с. Стамово с. Плоска могила	нитрати	60,73 mg/l	91,6 mg/l

					с.Знаменосец			
2.	24 Г. Ботево	4 бр ШК 3 бр ТК	820	16127	гр. Раднево с. Г. Ботево с. Даскал Атанасово с. Тополяне	нитрати	67,84 mg/l	102,5 mg/l
3.	24 Г. Ботево	дренаж	215	982	с. Г. Ботево	нитрати	73 mg/l	109 mg/l
4.	24 Дълбоки	5 бр ТК	410	1626	с. Дълбоки	нитрати	54 mg/l	72 mg/l
5.	24 Преславен	1 бр ШК	230	2281	с. Преславен с. Калитинов о с. Могила	нитрати	178 mg/l	380 mg/l
6.	24 Арнаутито	1 бр ТК	138	341	с. Арнаутито	нитрати	88 mg/l	111 mg/l
7.	24 Калояновец	1 бр ТК	120	1120	с. Калояновец	нитрати	55,94 mg/l	70 mg/l
8.	24 Михайлово	1 бр ШК 1 бр ТК	80	614	с. Михайлово с. Воденичарово	нитрати	265,27 mg/l	435 mg/l
9.	24 Елхово	Дренаж „Стублата” Дренаж „Дюлгерката”	40	180	с. Елхово	нитрати	98,79 mg/l	298 mg/l
10	24 Ракитница	Дренаж „Беевска чешма”	120	573	с. Ракитница	нитрати	70 mg/l	75 mg/l
11	24 Братя Кунчеви	2 бр ТК	131	995	с. Братя Кунчеви с. Подслон	нитрати	110 mg/l	151 mg/l

Забележка. Оцветените в синьо населени места са от община Раднево, но са включени в тази таблица, защото попадат в зоната на водоснабдяване на водоизточник, който се намира на територията на община Стара Загора.

Община Казанлък

Брой централни и водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008 г	2009г.	2008г	2009г.	2008 г	2009г.	2008 г	2009г.	2008г	2009г.
64	287	290	4бр-1,39 %	2бр-0,68%	1бр-0,35 %	-	2 броя	6 броя	-	3 броя

Брой регистрирани местни водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008 г	2009г.	2008г	2009г.	2008 г	2009г.	2008 г	2009г.	2008г	2009г.
6	12	13	4бр-33,33 %	-	1бр-8,33 %	-	1бр	-	-	-

Не е установено наднормено съдържание на нитрати в питейната вода в община Казанлък.

Община Раднево

Брой централни и водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008 г	2009г.	2008г	2009г.	2008 г	2009г.	2008 г	2009г.	2008г	2009г.
25	110	99	-	-	12бр - 10,9 %	6 бр-6,06%	1 брой	1 брой	-	-

Брой регистрирани местни водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008 г	2009г.	2008г	2009г.	2008 г	2009г.	2008 г	2009г.	2008г	2009г.

4	8	8	-	-	1бр- 12,5 %	4бр- 50%	1бр	1 бр	-	-

Отклоненията по химични показатели са предимно по показател нитрати. На територията на община Раднево има 2 централни водоизточника, от които се водоснабдяват 2 населени места в общината. От други два централни водоизточника, които се намират на територията на община Стара Загора / с. Стамово и с. Горно Ботево / се водоснабдяват още 4 населени места на територията на община Раднево. Допустимото съдържание на нитрати в питейната вода е до 50 mg/l. В таблицата по-долу са описани водоизточниците, населените места и установената котцентрация на нитрати.

Зони на водоснабдяване с показатели, по които са констатирани трайни отклонения в качеството на питейната вода в община Раднево

№	Наименование на зоната на водоснабдяване	Вид и наименование на водоизточниците, доставящи вода в зоната на водоснабдяване	Общ обем /количество / вода, разпределяно в зоната на водоснабдяване м ³ / денонощие	Общ брой на постоянно живущото население, свързано към водоснабдителната система в зоната на водоснабдяване	Населени места или части от тях, включени в зоната на водоснабдяване	Показатели, по които са констатирани трайни отклонения в качеството на водата в зоната на водоснабдяване	Стойност на средната концентрация за съответния показател	Максимално измерена концентрация за съответния показател
1.	24 Стамово	14 бр ТК 1 бр ШК	3095	16676	гр. Раднево Стамово, Плоска могила, Знаменосец	нитрати	60,73 mg/l	91,6 mg/l
	24 Г. Ботево	4 бр ШК 3 бр ТК	820	16127	гр. Раднево с. Г. Ботево с. Даскал Атанасово с.Тополяне	нитрати	67,84 mg/l	102,5 mg/l
2.	24 Полски градец	2 бр дренажи 2 бр каптажи 1 бр ТК	101	815	с. Полски градец	нитрати	56,92 mg/l	90 mg/l
3.	24 Маца	5 бр дренаж 1 бр ШК	27	161	с. Маца	нитрати	107,42 mg/l	170 mg/l

Община Гълъбово

Брой централни и водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008 г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008 г.	2009г.	2008 г.	2009г.	2008г.	2009г.
7	55	46	1бр.-1,8%	3 бр-6,52%	1бр-1,8%	1бр-2,17%	2 броя	1 брой	-	-

Брой регистрирани местни водоизточници	Брой изследвани проби		Брой и % проби с отклонения по микробиологични показатели		Брой и % проби с отклонения по химични показатели		Брой издадени предписания		Брой съставени актове	
	2008 г.	2009г.	2008г.	2009г.	2008 г.	2009г.	2008 г.	2009г.	2008г.	2009г.
12	24	30	4бр.-16.66%	5бр-16.66%	4 бр.-16.66%	2 бр.-6.66%	5бр	2	-	-

Не е установено наднормено съдържание на нитрати в питейната вода в община Гълъбово

Приоритет № 2. Разширяване обхвата на детското и възрастното население от района с профилактични прегледи, насочени към неспецифична бронхо-пулмонална патология и заболявания с алергична генеза.

Точка 9. Масов скрининг на необхванатите през 2006г. деца и ученици от Стара Загора (10 000).

Точка 10. Масов скрининг на необхванатите през 2007г. деца и ученици от Казанлък (4 500).

Изпълнител: РЦЗ – Стара Загора

Съгласно Програмата двата скрининга трябваше да приключат през м. II – IV 2009г., като същите бяха извършени през периода октомври – декември 2008г., а докладите за резултатите бяха готови в края на I-то полугодие на 2009г.

Този четвърти по ред скрининг, който беше възложен на РЦЗ със заповед на МЗ № РД 15-3357/06.10.2008г. бе организиран и проведен в общините Казанлък и Стара Загора по същата методика както предходните скрининги, разработена от НЦООЗ в съответствие с изискванията на СЗО.

Обхванати бяха 14 361 деца и ученици от 0 – 18 г., от които 4 944 от община Казанлък и 9 417 от община Стара Загора, като на практика това бяха необхванати при предишните скрининги деца и ученици от двете общини. В община Казанлък бяха включени и всички села от общината, а в община Стара Загора и всички държавни учебни заведения.

По този начин се постигна висока представителност на скрининга, както по възраст, с приоритет раними групи от населението, така и по териториален признак, отчитащ влиянието на факторите на околната среда.

В скрининга участваха всички медицински специалисти от здравните кабинети на детските и учебни заведения, които отговаряха за провеждането на анкетата и организираха прегледите по места. Клиничният преглед в Стара Загора бе извършен от висококвалифицирани 22 специалисти по детски болести от Университетска болница и от МБАЛ “Проф. д-р Ст. Киркович” АД, в Казанлък – от 8 специалисти – педиатри от Районната болница, с достатъчен професионален опит. Всички екипи преминаха предварително обучение в РЦЗ.

По време на клиничния преглед, децата, които се нуждаеха от диагностично уточняване бяха насочвани със специален талон чрез родителите до личния лекар за консултации и изследвания.

Масивът от 14 361 анкетни карти и толкова фишове за обективно състояние бяха изпратени в НЦЗИ (Национален център по здравна информация) за обработка, след което експертите на НЦООЗ (Националният център по опазване на общественото здраве) направиха съответните анализи и изводи като трети заключителен етап на скрининга.

Независимо, че тези анализи и изводи бяха представени пред Областния консултативен съвет и пред обществеността на двете общини, ще цитираме няколко цифри, характеризиращи проведения през 2008г. скрининг.

От прегледаните 14 361 деца и ученици във възрастовата група от 0 – 18г., по време на клиничния преглед, при 13 866 (96,5%) от тях специалистите са отбелязали “здрав по време на прегледа”. В 495 случая е открита патология, преди всичко на горни и долни дихателни пътища, но само в 65 случая са установени заболявания на дихателната система, които са обект на диспансерно заболяване в съответствие с нормативните документи:

47 са случаите с бронхиална астма

5 - с хроничен бронхит

13 – с алергичен ринит

По отношение на тази сериозна патология чрез РЗОК се установи дали има деца, необхванати с диспансеризация и съответно бяха потърсени личните лекари.

Смисълът на поредния скрининг бе да покаже тенденцията по отношение на патологията на дихателната система сред детското население от област Стара Загора чрез идентификация на заболяванията с бърз преглед, който при положителни резултати изисква допълнителна диагностика – лабораторна, функционална и пр.

Известно е, че анатомичната и функционалната незрялост на дихателната система в тази възраст, все още несъвършената обща и местна защита и повишената чувствителност към токсични нокси лежат в основата на статистически значимата при всички скрининги неспецифична респираторна симптоматика, неспецифична бронхопулмонална патология и такава с алергична генеза, най-вече при децата от ранната и предучилищна възраст. Оказа се, че най-съществени са факторите местоживееене и възраст на детето, което предполага и конкретни мерки, водещи до намаляване на здравния риск сред детското население.

Точка 11. Обработка и анализ на резултатите от профилактичните прегледи на възрастното население от общините Стара Загора, Гълъбово и Раднево през 2008г. Представяне на резултатите пред гражданите на Стара Загора, Гълъбово и Раднево и пред общинските ръководства.

Изпълнител: РЦЗ – Стара Загора

По отношение на тази задача, анализът на резултатите от профилактичните прегледи на възрастното население от горесцитираните общини, също бе извършен в НЦЗИ – София, където бяха обработени данните, получени от РЗОК и от 30-те лекарски практики, избрани за контроли на случаен принцип (20 от Стара Загора, 5 от Раднево и 5 от Гълъбово). В община Стара Загора са направени 41 408 профилактични прегледа на лица над 18 г. през 2008г., в община Раднево – на 1 997 лица и в Гълъбово – на 3 660 лица.

В контролните практики, цитирани по-горе са направени 3 089 профилактични прегледа.

Освен статистическите данни за обхванатото население с профилактични прегледи, разпределено по възраст, пол, град, село, анализът съдържа богата информация за наличната патология и новооткритите заболявания. Определен интерес предствляват заболяванията на бронхо-пулмоналната система.

Приоритет № 3. Създаване на по-добри условия за диагностика, лечение и профилактика на децата и учениците със заболявания на горните и долните дихателни пътища, подлежащи на диспансерно наблюдение.

Точка 12. Разкриване на специализиран диагностичен кабинет в УБ Стара загора, оборудван със съвременна диагностична апаратура.

Изпълнител: РЦЗ – Стара Загора

Предстои закупуването на бодиплетизмограф за УМБАЛ ЕАД Стара Загора. Офертите са предоставени на финансиращите предприятия. РЦЗ указва методична помощ и след закупуване на апаратите ще подпомогне и организацията на кабинетите.

Изготвил: УМБАЛ – Стара Загора

Точка 13. Засилен контрол на качеството и честотата на профилактичните прегледи, съобразно възрастта на децата /Наредба № 39/2004г./ в област Стара Загора.

Изготвил: РЦЗ – Стара Загора

По т. 13, касаеща контрола на профилактичните прегледи на децата, дейността на РЦЗ е перманентна. Извършват се проверки – по сигнали и планови. В заседанието

на Областния консултативен съвет от м. октомври 2009г. бе включен доклад по тази мярка от Програмата, но натовареният дневен ред не позволи да бъде изслушана изформацията, подготвена от РЦЗ.

Изготвил: РЗОК – Стара Загора

Точка 14. Провеждане на флуорографски скрининг на рискови групи от населението на област Стара Загора.

Изготвил: ОДПФЗС – ЕООД гр. Стара Загора

Изпълнител: РЦЗ – Стара Загора

ОДПФЗС ЕООД Стара Загора работи по Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата в Р България 2007-2011г.

Необходимо да се отбележи, че РЦЗ Стара Загора проведе флуорографско изследване в общините Стара Загора, Гълъбово и Раднево на над 700 души в периода 2007-2008г., във връзка с изпълнението на Плана за действие към Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства.

Изпълнител: РИОКОЗ – Стара Загора

Точка 15. Провеждане на „зелени училища” за децата от I до IV класове от област Стара Загора.

Изготвил: Община Стара Загора

В изпълнение на този приоритет през изминалата 2009 година по мярка Провеждане на “зелени училища” за децата от I до IV класове от област Стара Загора, от община Стара Загора такава училище са посетили общо 486 деца от четири училища.

Изготвил: Община Гълъбово

През периода 2008 – 2009 г. в община Гълъбово не са спонсорирани и провеждани „зелени училища” за децата от I до IV клас.

Изготвил: Община Раднево

Изготвил: Община Казанлък

Точка 16. Разкриване на специализиран детски кабинет за болести на дихателната система в гр. Гълъбово, оборудван с необходимата апаратура (боди плеизмограф). Картотекиране на децата с дихателни проблеми, системно проследяване на състоянието им и анализ.

Изготвил: Община Гълъбово

На проведено заседание на междуведомствената работна група, създадена със Заповед №207/20.03.2008 г. на Областния управител на област Стара Загора, предприятията от комплексна „Марица Изток” поеха ангажменти за реализиране на краткосрочни превантивни мерки на територията на община Гълъбово, с цел подобряване състоянието на околната среда и здравето на населението. Във връзка с приетите на заседанието решения, Община Гълъбово изпрати писма до всички ръководители на предприятията, с цел уточняване изпълнението на поетите ангажменти, финансирането и сроковете за изпълнение.

Едно от решенията касае закупуване на медицинска апаратура (боди плеизмограф) и разкриване на специализиран кабинет за болести на дихателната система в град Гълъбово, залегнало като т. 16 от Програмата за опазване здравето на населението от замърсяването на околната среда в района на област Стара Загора 2008 – 2009 г.

Относно финансирането е договорено средствата да се разпределят между предприятията – основни източници на замърсяване на околната среда в района. „Брикел” ЕАД и „Енел Марица Изток 3” АД потвърдиха с писма готовността си за изпълнение на приетите мерки. През месец декември 2009 г. ТЕЦ „Марица Изток 2” дари на МБАЛ-Гълъбово висококачествен медицински апарат – ехограф за ехографска диагностика, а именно кардиология; периферни съдове и артерии; млечни и щитовидни жлези; сънна ратерия; коремна диагностика, с което оправда поетите ангажменти към населението на община Гълъбово.

До момента единствено „Мини Марица Изток” ЕАД не са потвърдили готовността си за изпълнение на решенията на междуведомствената работна група и ангажираността си към жителите на община Гълъбово.

Точка 17. Разкриване на специализиран детски кабинет за болести на дихателната система в гр. Раднево, оборудван с необходимата съвременна апаратура (боди плетизмограф). Картотекиране на децата с дихателни проблеми, системно проследяване на състоянието им и анализ.

Изготвил: Община Раднево

Община Раднево заложи в бюджет – 2009 г. тридесет хиляди лева за разкриване на специализиран детски кабинет за болести на дихателната система, съгласно т.17 на Приоритет №3 от Мерките за изпълнение на Програмата. Това не се осъществи. В края на годината се състояха няколко срещи с ръководствата на ТЕЦ – 2 и „Мини Марица-

изток” и се обсъжда този проблем. Надяваме се, че през 2010 г. ще се закупи необходимата апаратура и кабинетът ще бъде открит.

Приоритет № 4. Повишаване здравната култура на населението от района. Формиране на високо съзнание по отношение собственото здраве и профилактичните прегледи, извършвани от личните лекари.

Точка 18. Организиране и провеждане на информационна здравна кампания с участие на медиите за мотивиране на населението за провеждане на профилактични прегледи.

Изпълнител: РЦЗ – Стара Загора

1. РЦЗ организира широка здравна информационна кампания, която се изрази в следното: Във в. ”Национална бизнес поща” бяха публикувани 10 материала, написани от специалисти, които разясняваха правата и задълженията на гражданите във връзка с профилактичните прегледи и даваха информация за значението на различните видове профилактични прегледи.

2. Подготвени бяха клипове, които разясняваха значението на профилактичните прегледи и призоваваха гражданите да се явяват на същите. Те бяха излъчени по ТВ - Стара Загора и телевизията на гр. Гълъбово в продължение на два месеца.

Приоритет № 5. Повишаване информираността на населението, относно вредното въздействие на замърсителите на околната среда върху човешкото здраве.

Точка 19. Издаване на тематични здравно-образователни материали.

Изпълнител: РИОКОЗ – Стара Загора

През 2008 година РИОКОЗ – Стара Загора разработи дейности по Национален план за действие по околна среда – здраве, които бяха финансирани в размер на 5100 лева, съгласно Заповед № РД 15-1215/12.05.2008 г. на Министъра на здравеопазването. От тази сума за издаване на тематични здравно-образователни материали бяха изразходвани 3450 лева.

Бяха издадени 8 броя тематични материали в тираж 8000 на следните теми:

- Въздух / Почва
- Вода
- Шум
- Сероводород
- Общ прах
- Въглероден оксид
- Серен диоксид
- Азотен диоксид

От издадените тематични материали през 2008 година бяха разпространени 3000 броя и през 2009 година - 3250 броя в Старозагорска област.

В рамките на планираните дейности бяха обявени два конкурса на тема „Човекът и природата” - за изработване на видеоклип и за фотография. Възрастовите групи на участниците в конкурса за фотография бяха определени – от V до VIII клас и от IX до XIII клас, а в конкурса за видеоклип - от VIII до XIII клас. В конкурса за фотография взеха участие 44 ученици с 83 творби, а в конкурса за видеоклип 4 ученика със 7 видеоклипа. В първата възрастова група бяха наградени 4 участника с I, II, III и една поощрителна награда. Във втората възрастова група бяха наградени 5 участника с I, II, III и две поощрителни награди. Със специална награда бе удостоен Клуб „Екология” към Детски парламент. В конкурса за видеоклип бяха наградени двама участника с II и III награда. В конкурсите взеха участие деца от гр. Стара Загора и гр. Раднево. За награди и стимули за участниците бяха изразходвани 1450 лева от финансовите средства, отпуснати от МЗ. Дейностите, насочени към подрастващите бяха осъществени с цел изграждане на позитивни нагласи и умения за опазване на околната среда. В конкурсите се включиха и Клубовете за здраве към училищата, секция „Екология” към Детски парламент и Младежки общински съвет. Част от творбите бяха резултат на екипна работа.

Точка 20. Медийна политика – тематични радио и ТВ участия и материали в пресата. Разработване на тематични ТВ-предавания и излъчване по местните телевизии.

Изпълнител: РИОКОЗ – Стара Загора

През 2008 година са осъществени 13 ТВ, 11 радиопредавания и са публикувани 18 материала в пресата.

През 2009 година бяха публикувани 21 материала в печатните медии и 8 на сайта на РИОКОЗ. През 2009 година бяха осъществени 15 ТВ и 17 радиопредавания.

Приоритет № 6. Повишаване знанията на медицинските специалисти в района, относно връзката между замърсяването на околната среда и възможните вредни ефекти върху човешкия организъм.

Точка 21. Обучение на медицинските специалисти по проблемите на околната среда и здравето.

Изпълнител: РИОКОЗ – Стара Загора

През 2008 година бяха проведени общо 12 обучения на тази тема, в които бяха обхванати 116 медицински лица – ОПЛ, медицински специалисти, обслужващи детски заведения и училища на територията на област Стара Загора.

Бяха изразходвани 200 лева от целевото финансиране от МЗ по програмата, цитирана по-горе за закупуване на материали за семинарите.

В рамките на “Програма за опазване здравето на населението от замърсяването на околната среда в регион Стара Загора”, бяха осъществени допълнително 3 обучителни

семинара на медицински специалисти и ОПЛ в общините Гълъбово, Раднево и Опан от представители на РИОКОЗ–Стара Загора, съвместно с представител на РИОСВ-Стара Загора – гл. инспектор в направление “Опазване чистотата на въздуха”. В обученията бяха включени темите: “Профилактика на болестите и промоция на здравето”; “Национални програми и дейностите по тях”; “Замърсяване на атмосферата – най-често срещани замърсители при обгазяване”; “Механизми на действие на замърсителите върху човешкия организъм”; “Влияние на замърсителите върху околната среда”; “Статистика на замърсителите”; “Битовия сектор като замърсител”; “Внедряване и експлоатация на сероочистващите инсталации към ТЕЦ-овете”; “Система за ранно известяване и информиране на населението”; “Озона като замърсител на атмосферата”.

През 2009 година са проведени общо 4 тематични обучения в гр. Стара Загора, Чирпан и Казанлък, в които са обхванати 89 медицински лица.

През 2008-2009 година на всички медицински специалисти на територията на Старозагорска област бяха предоставени издадените от РИОКОЗ – Стара Загора здравно-образователни материали.

Изпълнител: РЦЗ – Стара Загора

РЦЗ организира и проведе два обучителни семинара с медицинските специалисти от учебните и детски заведения на община Стара Загора и община Казанлък по темата, като в тях участваха над 150 медицински сестри и фелдшери.

РЦЗ подготви и издаде с цел обучение две брошури от поредицата “GP news”: “Белодробни болести” и “Национален план за действие по околна среда и здраве”.